

ГОВОРИ НА КОМЕМОРАТИВНОЈ СЕДНИЦИ
 ПОВОДОМ СМРТИ АКАДЕМИКА
 ПРОФ. ДР МИЛАНА МИЛУТИНОВИЋА

Проф. др Дејан Појовић
декан Правног факултета у Београду

Поштована госпођо Симонида, драги Вељко и Драгане, драги Душане, Милане и Горане, поштовани чланови породице,

Припала ми је најтужнија дужност, дужност да отворим комеморативну седницу Наставно-научног већа Правног факултета, сазвану кад нам је стигла болна вест да је преминуо један од наших најистакнутијих професора, криминолог светског гласа, гостујући професор на многим универзитетима у иностранству, члан САНУ, дугогодишњи директор Института за криминолошка и социолошка истраживања, чији су представници данас заједно са нама, ранији шеф Катедре за социологију права и председник Југословенског удружења за кривично право и криминологију и, надам се, човек каквог би свако пожелео да има за пријатеља, Милан Милутиновић. Туга која ме обузима је утолико већа што се опраштам од професора који је обављао функцију декана оне давне 1969. године, када сам се уписао на београдски Правни факултет, од особе коју сам у наредних четврт столећа имао прилику да познајем, да је, са поштовањем које јој млађи колега дугује, обилазим, осећајући — можда нескромно — да међу нама, упркос разлици у годинама, постоји дубоко, лепо пријатељство.

Биографија професора Милутиновића толико је богата да могу да наведем само најважније њене елементе. Рођен у Пиперима 1916, дипломирао је на Правном факултету у Београду 1940. године. За време рата налазио се у заробљеничким и кажњеничким логорима у Немачкој, да би се, по Ослобођењу, запослио прво у Савезној комисији за ратне злочине, а затим у Министарству унутрашњих послова Владе ФНРЈ, где је до 1959. године вршио дужност директора Више школе за унутрашњу управу. Докторирао је 1956. године на Правном факултету у Београду са тезом под насловом *Географски мајеријализам*. По оснивању Института за криминолошка и криминалистичка (касније, социолошка) истраживања, 1960. године, изабран је за директора те установе, да би

на том месту остао до пензионисања, пуних 25 година. Своју домаћу и међународну репутацију Институт за криминолошка и социолошка истраживања у великој мери дугује Милану Милутиновићу.

На Правни факултет Универзитета у Београду дошао је 1957. године, као доцент за предмет Општа социологија. За ванредног професора биран је 1962, а за редовног професора 1965. године, када је и засновао стални радни однос на Факултету на коме је остао наредних 20 година, утемељивши на њему студије из три научне дисциплине — Криминологије, Пенологије и Криминалне политике. За књигу *Криминологија* добио је 1969. године Октобарску награду града Београда. Године 1985. изабран је за ванредног, а 1990. за редовног члана САНУ.

Милан Милутиновић спадао је у ред оних професора Правног факултета који су, стекавши високи реноме у светским научним круговима, проносили име наше институције. Експерт УН за проблеме друштвене одбране, консултант UNICRI у Риму, потпредседник, а затим почасни члан Међународног удружења за криминологију са седиштем у Паризу, дописни члан Института за упоредно право у Паризу и Института за кривично право и криминологију Универзитета у Буенос Аиресу, консултант Међународног центра за клиничку криминологију у Ђенови — само су неке од дужности које је са великим успехом, током низа година, обављао. У овом, за његову породицу и за све нас, најтужнијем тренутку сигуран сам да нећу погрешити ако кажем да је својим делом професор Милутиновић успео да свој факултет и свој институт на најбољи начин представи међународној научној јавности и да — када је реч о Факултету — настави сјајну традицију коју је у домену кривичних и социолошких наука установила београдска правна школа између два светска рата.

Одајући почаст једноме од најистакнутијих чланова свога *facultasa*, декану и врсном правном и социолошком писцу, Правни факултет се суочава са великим, ненадокнадивим губитком. Као што сте ви, поштовани чланови породице Милутиновић, остали без дивног супруга, оца, деде, брата и свекра, тако и ми, његови поштоваоци, пријатељи, колеге и ђаци остајемо без човека који је годинама представљао сâме темеље ове институције. Изговорене речи и мисли свих присутних у овој свечаној сали сливају се у једну поруку: хвала Вам, професоре Милутиновићу, за све оно што сте учинили. Поносни смо што смо имали част да такав човек буде професор београдског Правног факултета.

Београд, 30. октобар 1996. године

проф. др Ђорђе Игњатовић

Поштовани чланови породице, даме и господа, колегинице и колеге, у недељу нас је све изненадила тужна вест да међу нама више нема нашег драгог професора Милана Милутиновића. Знали смо да се последњих месеци стање његовог здравља погоршало, али смо се надали да ће, као и више пута до сада његов снажни организам и воља за животом превазићи кризу.

На жалост, професор Милутиновић је тог дана изгубио једну од многобројних битака које је водио. Он спада у неколицину људи на нашим просторима на чији живот се може применити она Његошева „имао се рашта и родити”. Ко је могао претпоставити да ће дечак рођен 1916. у Пиперима постати академик и светски ауторитет и то у једној области која спада међу најтеже у хуманитарним наукама. Бављење криминологијом подразумева добро познавање читавог низа дисциплина — пре свега права, социологије, психологије, филозофије, историје, али и медицине и биологије. На срећу, наша средина изнедрила је човека који је имао снаге и способности да одговори том изазову. Његов криминолошки систем започет појавом дела *Криминалијетет као друштвена појава* 1957. настављен је његовом чувеном *Криминологијом* која је од 1969. до данас доживела 6 издања и неколико деценија била вероватно најшире коришћени уџбеник у читавој ранијој „великој” Југославији. Из тог дела настале су још две значајне књиге — *Пенологија* и *Криминална полиција* којима је скоро заокружен корпус криминолошких наука, како га је схватао професор Милутиновић. Остаје да жалимо што је капитално дело *Социологија кривичног права* чије писање је започео, остало недовршено.

Професор Милутиновић је значајан део свог живота посветио стварању и развоју Института за криминолошка и криминалистичка истраживања. Захваљујући томе, ова истраживачка институција је у време када ју је он водио постала једна од најутицајнијих таквих установа у свету и расадник изузетних кадрова који су данас предавачи кривичних наука на већини правних факултета садашње Југославије. На Институту су у то доба гостовали и предавали и такви ауторитети какви су покојни професор Франко Феракути, Марк Ансел или Денис Сабо — сви лични пријатељи професора Милутиновића. Захваљујући пре свега његовом ангажовању и угледу који је уживао у међународним научним удружењима, нашој земљи је поверена организација низа скупова од којих је најзначајнији био VII међународни конгрес за криминологију (Београд,

1973.) на коме је професор Милутиновић изабран за председника Конгреса и поднео генерални реферат, који је дуго био сматран за једну од најуспешнијих теоријских синтеза тог времена, због чега је и објављен на више језика.

Академик Милутиновић је у току живота обављао многобројне функције, али је увек и пре свега био професор. Он спада у ред наставника овог Факултета које су студенти свих генерација неизмерно поштовали и волели. Изузетан зналац своје дисциплине, интересантан предавач и омиљени испитивач, он је пленио младе и још у току студија пратио најспособније, позивајући их да се одреде за бављење науком. Његова сигурна рука извела је на десетине доктора и магистара кривичних наука, које је са очинском благошћу и разумевањем усмеравао. Ни касније није престајао да се интересује за наш научни развој, због чега смо наставили да долазимо у његов кабинет и дом по драгоцени савет и мишљење.

Ретки су људи који су као професор Милутиновић толико обдарени стрпљењем и добронамерношћу. Пун разумевања и редак хуманиста, он је искрено настојао да помогне сваком. У тешким временима ломова у друштву и на Факултету, он је — као човек компромиса — био драгоцени члан колектива који је смиривао страсти и чувао главе у тренуцима у којима је разум био најпотребнији. Везу са Факултетом никада није прекидао. И као пензионер редовно се интересовао за све што се догађа, радовао нашим успесима и бринуо наше бриге. На срећу, Факултет је нашао начина да му се на леп начин бар делимично одужи — један двоброј наших Анала посвећен му је за живота, пре две године. Са искреном скромношћу која је пленила одбио је наше инсистирање да му тај број часописа уручимо на уобичајеној свечаности. Радије је изабрао да се то одигра у кругу његових најближих, у породици коју је, уз бављење науком претпостављао свему другом.

Госпођо Симонида, Ви сте му узвраћали дирљивом пажњом којом је био окружен буквално до последњег тренутка живота. Драги Вељко, захваљујући теби осећао је да је и као родитељ испунио своју животну мисију. Сви ми који смо имали привилегију да познајемо професора Милутиновића од данас ћемо сваким даном све више осећати празнину коју је за собом оставио овај велики научник и диван човек.

Нака је слава и хвала професору Милутиновићу.